

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Pe 7 decembrie 2021, Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr. 38, prin care a admis sesizările depuse de domnul Sergiu Litvinenco, deputat în Parlament la data depunerii sesizării (*sesizarea nr. 96a/2021*), și de domnul Nicolae Pasecinic, parte în dosarul nr. 3-10/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău (*sesizarea nr. 124g/2021*).

2. Prin această Hotărâre, Curtea a interpretat articolele 1 alin. (3), 20, 116 alineatele (1) și (2) din Constituție, menționând că Consiliul Superior al Magistraturii nu dispune de o marjă discreționară în ceea ce privește numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă. În exercițiul competenței de numire în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă, Consiliul Superior al Magistraturii va întreprinde măsurile necesare pentru numirea judecătorului în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, fără nicio evaluare suplimentară din partea sa. Totuși, în cazul existenței unor suspiciuni rezonabile care pun la îndoială integritatea judecătorului sau de încălcare de către acesta a legislației, Consiliul Superior al Magistraturii poate sesiza Inspekția Judiciară în vederea desfășurării unui control suplimentar al candidatului. În cazul în care suspiciunile nu sunt confirmate, Consiliul Superior al Magistraturii va asigura numirea în funcție a judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă.

3. De asemenea, Curtea a recunoscut constituțional articolul 11 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului, în măsura în care judecătorul care întrunește condițiile legislației privind exercitarea funcției de judecător și care a fost evaluat pozitiv este numit în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.

4. Nu susținem această soluție din următoarele considerente.

I. Referitor la solicitarea interpretării articolului 116 alin. (2) din Constituție

5. Cu titlu preliminar menționăm faptul că, potrivit prevederilor articolului 116 alin. (2) din Constituție, **judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii.** Judecătorii care au susținut concursul sunt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. **După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, stabilit în condițiile legii.** De asemenea reținem că, conform articolului 123 alin. (1) din Constituție, **Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.** În același timp, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. e) din Constituție, Parlamentul prin lege organică reglementează organizarea și funcționarea Curții

Constituționale, a **Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești**, a contenciosului administrativ.

6. Scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este să asigure unitatea și perceperea corectă a conținutului și sensului lor. Interpretarea oficială este obligatorie în cazurile în care incertitudinea nu poate fi soluționată printr-o altă procedură jurisdicțională. Necesitatea interpretării trebuie să fie confirmată prin esența problemei de drept rezultată din caracterul neuniform al dispozițiilor constituționale. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările din această categorie cu o exigență deosebită. **Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională a cărei interpretare se solicită este incertă, ambiguă sau incompletă și în cazul în care Curtea nu s-a pronunțat anterior** (a se vedea DCC nr. 96 din 6 august 2020, § 8; DCC nr. 105 din 24 septembrie 2020, § 23).

7. Prin Hotărârea nr. 38 din 7 decembrie 2021, Curtea a interpretat articolul 116 alin. (2) din Constituție și a statuat că „Consiliul Superior al Magistraturii nu dispune de o marjă discreționară în ceea ce privește numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă” și că după expirarea termenului de cinci ani, judecătorii vor fi numiți „în funcție până la atingerea plafonului de vârstă fără nicio evaluare suplimentară” din partea Consiliului Superior al Magistraturii (punctul 2 din Dispozitiv).

8. Chiar dacă norma constituțională interpretată a fost supusă anterior unor critici, iar pe 1 aprilie 2022 aceasta își încetează acțiunea, prevederile articolului 116 alin. (2) din Constituție sunt suficient de clare și previzibile. Numirea în funcție a judecătorilor instanțelor judecătorești, fie prima dată, fie până la atingerea plafonului de vârstă, se face prin decretul Președintelui Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii.

9. Rolul Consiliului Superior al Magistraturii în procedura de numire a judecătorilor a fost și rămâne a fi unul determinant, iar prerogativa constituțională de a reglementa organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii aparține Parlamentului [articolul 72 alin. (3) lit. e) din Constituție].

10. Interpretările care au natura de a diminua rolul Consiliului Superior al Magistraturii în calitate de organ constituțional, transformându-l într-o instituție formală, nu vor putea contribui la consolidarea puterii judecătorești. O autoritate constituțională care „nu dispune de o marjă discreționară” și care este obligată să numească judecătorii în mod automat [fără o evaluare suplimentară] nu-și va putea îndeplini eficient funcția de garant al independenței justiției.

11. Mai mult, o astfel de interpretare nu este în concordanță cu constatările anterioare ale Curții Constituționale prin care s-a fundamentat rolul constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii. În acest sens, s-a stabilit că expresia cea mai consecventă a independenței judecătorești o constituie dispozițiile articolului 123 din Constituție, potrivit cărora **se stabilește în mod expres că asigurarea numirii în funcție, deplasărilor, promovărilor și măsurilor disciplinare față de judecători poate fi dispusă**

numai de Consiliul Superior al Magistraturii - autoritate de autoadministrare judecătorească, care este garantul independenței judecătorești (HCC nr. 10 din 4 martie 1997). Consiliul Superior al Magistraturii, în baza atribuțiilor constituționale, exercită două funcții ce izvorăsc din necesitatea protejării independenței judecătorilor: funcția de a asigura numirea judecătorilor și funcția de a veghea la respectarea principiului inamovibilității judecătorilor (HCC nr. 9 din 27 mai 2003, § 5). Consiliul Superior al Magistraturii este autoritatea de autoadministrare judecătorească și garantul independenței judecătorești. Calitatea de garant se referă în același timp la independența sistemului judiciar și independența fiecărui judecător. În cadrul statului de drept existența unei puteri judiciare independente și imparțiale este o cerință structurală a statului (ACC nr. 6 din 19 aprilie 2016, § 50; ACC nr. 4 din 5 decembrie 2017, § 52).

12. De asemenea, Curtea a reținut că **Constituția determină principiile constituirii sistemului judecătoresc și subiecții care participă la acest proces.** Astfel, în virtutea normelor constituționale, la numirea judecătorilor în funcție participă: **Consiliul Superior al Magistraturii, care asigură (pregătește în mod sigur, durabil, garantat) numirea judecătorilor în funcție, validează prin vot propunerile de numire în funcția de judecător și face propuneri Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului în vederea desemnării judecătorilor, Președintele Republicii Moldova și Parlamentul, care, în baza atribuțiilor ce le revin, procedează la numirea judecătorilor propuși de către Consiliul Superior al Magistraturii.** Prin mecanismul de selectare și promovare a judecătorilor, **de înaintare a propunerilor de numire sau de eliberare din funcție a judecătorilor (în cazul examinării candidaturilor propuse pentru a fi numite în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă) Consiliul Superior al Magistraturii participă direct la asigurarea principiului independenței autorității judecătorești.** Or, **actul de numire sau de eliberare din funcție este emis numai la propunerea organului autoadministrării judecătorești** (HCC nr. 9 din 27 mai 2003, § 5).

13. Având în vedere cele menționate *supra*, am ajuns la concluzia că norma constituțională a cărei interpretare a fost solicitată este suficient de clară. Constituția prevede expres autoritățile competente să numească judecătorul până la atingerea plafonului de vârstă (*i.e.* Consiliul Superior al Magistraturii și Președintele Republicii Moldova) și stabilește că numirea judecătorului se face în condițiile legii [articolul 116 alin. (2)]. Prin urmare, reglementarea procedurii de numire a judecătorului în funcție până la atingerea plafonului de vârstă ține de marja de discreție a Parlamentului [articolele 72 alin. (3) lit. e) și 116 alin. (2) din Constituție].

14. Respectiv, criteriile și procedura în baza cărora Consiliul Superior al Magistraturii decide dacă numește sau nu un judecător până la atingerea plafonului de vârstă sunt reglementate de actele normative. În baza articolului 13 alin. (3) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cazul numirii până la atingerea plafonului de vârstă, judecătorii sunt supuși în mod obligatoriu evaluării performanțelor. Procedura și criteriile de evaluare a performanțelor judecătorilor sunt

stabilite în Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor și în regulamentele Consiliului Superior al Magistraturii. Consiliul hotărăște în baza evaluărilor efectuate de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor și **orice hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii privind numirea sau refuzul numirii judecătorilor trebuie să fie motivată** (articolul 24 alin. (3) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii).

15. Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanda* [MC], 1 decembrie 2020, a stabilit un test privind **evaluarea deficiențelor dintr-o procedură concretă de numire în funcția de judecător**. Cu referire la exigențele impuse de standardul unui tribunal instituit de lege, Curtea Europeană a reținut că tribunalul este caracterizat de funcția sa judiciară, trebuind să îndeplinească și o serie de exigențe instituționale cum ar fi independența și imparțialitatea membrilor săi. Noțiunea de tribunal presupune ca acesta **să fie compus din judecători selectați pe bază de merit printr-un proces riguros**, care să asigure faptul că **au fost numiți cei mai calificați candidați** – atât în termeni de **competență tehnică**, cât și în termeni de **integritate morală**. În opinia Curții Europene, o astfel de **selecție bazată pe merit** nu asigură doar capacitatea tehnică a unui organ judiciar de a face justiție ca „tribunal”, dar este, de asemenea, esențială în ceea ce privește **asigurarea încrederii publicului în sistemul judiciar** și servește ca **o garanție suplimentară a independenței personale a judecătorilor** (a se vedea §§ 219-222 din Hotărârea citată).

16. Reținem faptul că **desemnarea judecătorilor pe bază de merit**, inclusiv până la atingerea plafonului de vârstă, **constituie responsabilitatea constituțională a Consiliului Superior al Magistraturii**. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a precizat că **Consiliului Superior al Magistraturii îi revine rolul primar** în procedurile privind numirea, promovarea, transferarea, demisia sau eliberarea din funcția de judecător, iar **orice abatere de la această regulă contravine articolului 123 alin. (1) din Constituție** (a se vedea HCC nr. 11 din 27 aprilie 2010, § 5; HCC nr. 21 din 25 iulie 2013, § 78; ACC nr. 1 din 22 septembrie 2020, § 42; ACC nr. 2 din 3 decembrie 2020, § 36). În acest context, subliniem faptul că **Colegiul pentru evaluarea performanțelor judecătorilor nu poate substitui Consiliul Superior al Magistraturii și nu poate eluda rolul constituțional al Consiliului** (a se vedea *per contrario* HCC nr. 38 din 7 decembrie 2021, §§ 66, 83).

17. Revenind la testul privind evaluarea deficiențelor dintr-o procedură concretă de numire în funcția de judecător instituit de Curtea Europeană în cauza *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanda*, reținem că a treia etapă a testului constă în **verificarea existenței unui control efectiv efectuat de instanțele judecătorești naționale**. Acolo unde controlul național este conform cu Convenția și sunt formulate concluziile necesare, Curții Europene i-ar trebui motive puternice pentru a-și substitui analiza cu cea a tribunalelor naționale (a se vedea §§ 248-251 din Hotărârea citată).

18. Și Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a notat că, atunci când se invocă o ingerință într-un drept fundamental, persoana interesată

trebuie să aibă la dispoziție **suficiente garanții procedurale** și trebuie să aibă **posibilitatea unui acces efectiv la un tribunal**, care să se pronunțe cu privire la pretensele ingerințe în dreptul său (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 8 din 5 aprilie 2019, § 48; HCC nr. 31 din 17 decembrie 2020, § 66).

19. În acest context, reținem faptul că conform prevederilor articolului 191 alineatele (3) și (5) din Codul administrativ nr. 116 din 19 iulie 2018 **Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii**, iar **Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curții de apel**.

20. În același timp, remarcăm faptul că **jurisprudența instanțelor de drept comun referitoare la contestarea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii privind numirea judecătorilor în funcție până la atingerea plafonului de vârstă este una uniformă** (a se vedea, spre exemplu, Decizia Curții Supreme de Justiție din 14 iulie 2021, Hotărârile Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2020 și 3 decembrie 2020, puse în executare prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 192/20 din 7 septembrie 2021, sau Decizia Curții Supreme de Justiție din 25 august 2021 și Hotărârea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău nr. 3-136/2020 din 4 februarie 2021, pusă în executare prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 203/21 din 14 septembrie 2021). Într-un asemenea context, nu putem susține opinia Curții că acestea ar fi „*garanții ipotetice*” (a se vedea HCC nr. 38 din 7 decembrie 2021, § 77), dar dimpotrivă, constatăm că acestea constituie **garanții suficiente care asigură accesul efectiv la justiție** al judecătorului care pretinde să fie numit în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.

21. Prin urmare, concluzionăm că **dispozițiile constituționale care reglementează atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii în domeniul numirii judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă sunt clare, nefiind necesară o interpretare suplimentară**.

II. Referitor la controlul constituționalității articolului 11 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului

22. Autorii sesizărilor au solicitat controlul constituționalității articolului 11 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului în măsura în care norma contestată **se interpretează** ca acordând o discreție nelimitată Consiliului Superior al Magistraturii în procesul de numire a judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă. În acest context, subliniem faptul că, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că **aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale** (a se vedea DCC nr. 24 din 16 februarie 2021, § 27; DCC nr. 59 din 22 aprilie 2021, § 31; DCC nr. 127 din 5 august 2021, § 29; DCC nr. 141 din 16 septembrie 2021, § 28).

23. În plus, reținem faptul că norma contestată practic are **același conținut** ca și articolul 116 alin. (2) din Constituție. Considerăm că o

normă legală care practic preia conținutul unei norme din Constituție nu poate fi supusă controlului constituționalității și, eventual, declarată ca fiind neconstituțională.

24. De asemenea, reiterăm faptul că procedura numirii judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă este clară, fiind asigurate garanțiile necesare protejării independenței judecătorilor (a se vedea §§ 13-20 *supra*).

25. În baza celor menționate mai sus, considerăm că **acest capăt al sesizărilor** referitor la controlul constituționalității articolului 11 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului **trebuie declarat inadmisibil**.

III. Referitor la excepția de neconstituționalitate ridicată de dl Nicolae Pasecinic

26. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că o **condiție obligatorie** pentru ca sesizarea privind **excepția de neconstituționalitate** să fie acceptată pentru examinare în fond este că **autorul trebuie să demonstreze incidența unui drept fundamental garantat de Constituție** (a se vedea HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 20; DCC nr. 64 din 11 iunie 2020, § 19; DCC nr. 27 din 16 februarie 2021, § 16; DCC nr. 162 din 2 noiembrie 2021, § 20).

27. Reținem faptul că **autorul excepției de neconstituționalitate nu a demonstrat incidența unui drept fundamental** nici în sesizarea depusă, nici în cadrul examinării sesizării în ședința publică a Curții Constituționale.

28. Remarcăm faptul că în situații similare Curtea a declarat sesizările ca **fiind inadmisibile** (a se vedea, spre exemplu, DCC nr. 36 din 30 martie 2021, §§ 22-23; DCC nr. 49 din 8 aprilie 2021, § 25).

29. Prin urmare, considerăm că **sesizarea privind excepția de neconstituționalitate ridicată de dl Nicolae Pasecinic trebuie declarată inadmisibilă**.

Concluzie

În baza celor menționate *supra*, considerăm că **sesizările depuse** de domnul Sergiu Litvinenco, deputat în Parlament la data depunerii sesizării (*sesizarea nr. 96a/2021*), și de domnul Nicolae Pasecinic, parte în dosarul nr. 3-10/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău (*sesizarea nr. 124g/2021*), **trebuiau declarate inadmisibile**.

Nicolae ROȘCA, Serghei ȚURCAN,
Judecători ai Curții Constituționale

7 decembrie 2021